

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 41/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Lacko & Partners s.r.o., Miletičova 46, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 21Cpr/4/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 15. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní označenom v záhlaví. Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov, priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 5 500 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručенou okresnému súdu 10. mája 2021 domáhal zaplata náhrady mzdy (7 457,12 eur s príslušenstvom). Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom pre zmeškanie z 20. januára 2022, ktorým sťažovateľovi v plnom rozsahu vyhovel.

3. Žalovaný podal 11. februára 2022 proti predmetnému rozsudku odvolanie a návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie (dvomi samostatnými podaniami).

4. Návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie okresný súd uznesením z 22. apríla 2022 zamietol, proti čomu sa žalovaný odvolal. Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 9CoPr/5/2022-295

z 23. marca 2023 (právoplatným 2. mája 2023) uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil. Proti tomuto uzneseniu podal žalovaný 30. júna 2023 dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 1CdoPr/7/2024 z 30. októbra 2024 (právoplatným 11. decembra 2024) zamietol.

5. Odvolanie žalovaného proti rozsudku pre zmeškanie krajský súd uznesením č. k. 22CoPr/2/2023-341 z 24. októbra 2023 (právoplatným 13. decembra 2023) odmietol. Aj proti tomuto uzneseniu podal žalovaný dovolanie (4. februára 2024), ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 1CdoPr/8/2024 z 30. októbra 2024 (právoplatným 11. decembra 2024) odmietol.

6. Okresný súd uznesením z 5. februára 2024, teda ešte pred rozhodnutím o dovolaniach podaných žalovaným, rozhodol o výške náhrady trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ 4. marca 2024 sťažnosť, o ktorej dosiaľ rozhodnuté nebolo.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Podanie ústavnej sťažnosti sťažovateľ v podstatnom odôvodňuje tým, že *„rozhodovanie odporcu o výške nároku sťažovateľa proti Zamestnávateľovi na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom, ako aj o výške nároku sťažovateľa proti Zamestnávateľovi na náhradu trov oboch dovolacích konaní, je zdlhavé.“*

8. V napadnutom konaní sa podľa názoru sťažovateľa nevyskytla žiadna prekážka, ktorá by relevantne ospravedlňovala prieťahy v konaní. Konanie nie je závislé od výsledku iného prebiehajúceho sporu, v konaní sa nevyskytla prejudiciálna otázka ani nič podobné. V tejto súvislosti poukázal aj na rozsiahlu judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa prekážok v konaní, ktoré by mohli mať za následok jeho neprimeranú dĺžku.

9. Sťažovateľ poukazuje aj na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorý uviedol, že sťažnosť predsedovi súdu nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy.

10. Kým nie je rozhodnuté o všetkých zložkách návrhu vrátane výšky nároku na náhradu trov konania, vec nie je skončená, tzn. nedošlo k právoplatnému rozhodnutiu o celom predmete prejednávanej veci, v dôsledku čoho stav právnej neistoty sťažovateľa naďalej trvá, a preto si sťažovateľ uplatňuje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 5 500 eur. Výšku odôvodňuje nemajetkovou ujmom spôsobenou prieťahmi v napadnutom konaní, ktorá spočíva v obavách sťažovateľa o ochranu jeho práv, v dlhotrvajúcom pociťovaní právnej neistoty a sklamaní z neprimeranej dĺžky konania, k čomu dochádza aj napriek jeho aktívnemu prístupu vo veci. Nemajetková ujma sťažovateľa spočíva aj v pociťovaní nespravodlivosti, úzkosti, márnosti, útrap, frustrácie, citového stresu a poníženia sťažovateľa, pričom tieto pocity sťažovateľa vyplývajú zo situácie vzniknutej v dôsledku porušovania povinností zo strany okresného súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“, ktoré je zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

12. Vo svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 76/03, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017). Samotným prerokovaním veci na všeobecnom súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

III.1. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa postupom okresného súdu v napadnutom konaní do právoplatnosti vo veci samej:

13. Ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Inými slovami, jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcejmu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

14. Vec sťažovateľa bola právoplatne meritórne rozhodnutá 13. decembra 2023, a to uznesením krajského súdu odmietajúcim odvolanie žalovaného proti rozsudku pre zmeškanie vydanému súdom prvej inštancie. Ani podanie oboch dovolaní, ktoré nemali odkladný účinok, nemohlo mať za následok opätovné pociťovanie právnej neistoty vo veci samej zo strany sťažovateľa.

15. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená 15. januára 2025, teda zjavne po tom, keď všeobecné sudy v merite veci právoplatne rozhodli vrátane nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania, ako aj dovolacieho konania. Sťažovateľ sa preto domáha ochrany svojich práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru

vo vzťahu k meritu veci v čase, keď v napadnutom konaní okresného súdu namietané porušenie označených práv už netrvalo, a teda vo veci samej bola odstránená jeho právna neistota.

16. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Vzhľadom na okolnosti uvedené v časti III.2 tohto odôvodnenia, zohľadniac celkovú dĺžku konania v oboch inštanciách (pri dokonca už ukončenom aj dovolacom konaní) od mája 2021, nie je dôvod na iné rozhodnutie, resp. na iné posúdenie veci než výsledkovo zodpovedajúce zároveň okolnostiam uvedeným v nasledujúcom texte.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa postupom okresného súdu v napadnutom konaní po právoplatnosti vo veci samej vo vzťahu k rozhodovaniu okresného súdu o výške trov konania:

17. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta aj vznik zbytočných prietáhov vo fáze konania, v ktorej mal okresný súd rozhodnúť o výške náhrady trov konania. V čase podania ústavnej sťažnosti existovala istá miera „právnej neistoty“ sťažovateľa vo vzťahu k výsledku konania okresného súdu o výške trov konania, o ktorých nebolo právoplatne rozhodnuté.

18. Nepochybne aj po právoplatnom skončení konania v merite veci prichádza do úvahy povinnosť súdu prvej inštancie rozhodnúť o čiastkových otázkach (napr. rozhodnutie o výške trov prvoinštančného a odvolacieho konania a následne aj dovolacieho konania), resp. vykonať ďalšie úkony, ktoré primárne nespočívajú vo vydávaní rozhodnutí (napr. v príprave súdneho spisu na predloženie najvyššiemu súdu, ak bolo podané dovolanie).

19. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že súd prvej inštancie rozhoduje o trovách konania podľa vopred ustanovených zásad a posudzuje účelnosť a dôvodnosť trov vynaložených stranami sporu, resp. ich právnymi zástupcami. Ide v zásade o bežnú „porozsudkovú“ agendu, spravidla nevykazujúcu znaky právnej alebo skutkovej zložitosti, čo sa prejavuje aj tým, že zákon zveruje rozhodovanie vyššiemu súdnemu úradníkovi, ktorého uznesenie je na podklade sťažnosti preskúmateľné sudcom. Rozhodovanie o trovách konania je teda rutinnou záležitosťou každodennej praxe všeobecných súdov a vylučuje tým možnosť, pre ktorú by vznikol dôvod na výrazné predĺženie napadnutého konania (m. m. I. ÚS 264/2020). Ústavný súd ale dodáva, že nečinnosť súdu prvej inštancie sa vzhľadom na mieru a podobu právnej neistoty posudzuje inak v základnom, meritórne neukončenom konaní než v konaní po právoplatnom rozhodnutí vo veci samej.

20. Ústavný súd uvádza, že bezprostredne po právoplatnosti vo veci samej (13. decembra 2023 – nadobudnutie právoplatnosti uznesenia krajského súdu, ktorým odmietol odvolanie proti rozsudku pre zmeškanie) podal proti tomuto rozhodnutiu žalovaný dovolanie (4. februára 2024) a zároveň okresný súd prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka rozhodol o výške trov konania (5. februára 2024), proti ktorého uzneseniu sťažovateľ podal sťažnosť.

21. Je zrejmé, že po podaní dovolaní žalovaný sudca uprednostnil „praktické“ hľadisko (hospodárnosť konania), odsúvajúc rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania po rozhodnutí o dovolaniach. Takýto postup sudcu okresného súdu sa nejaví ústavnému súdu ako neúčelný, pričom nie je možné prejedikovať výsledok dovolacieho konania zo strany okresného súdu, ako to predpokladá sťažovateľ.

22. V tejto situácii je nutné počítať so zúžením nazerania na dovtedajšiu „právnu neistotu“ sťažovateľa týkajúcu sa rozhodovania o výške trov konania, keďže výsledok dovolacieho konania vo veci samej mohol zásadne ovplyvniť i otázku týkajúcu sa výšky trov konania, t. j. rozhodnutím dovolacieho súdu mohlo dôjsť k zrušeniu rozhodnutia odvolacieho súdu vrátane nadväzujúceho výroku o nároku na náhradu trov konania. Ústavný súd upriamuje pozornosť aj na význam konania o dovolaní ako o mimoriadnom opravnom prostriedku oproti konaniu o výške trov konania, ktorý má len akcesorický charakter.

23. Pomeriavajúc právnu neistotu sťažovateľa a právnu situáciu, ktorá mohla vzniknúť v dôsledku vyhovenia dovolaniu, ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd svojím postupom vo vzťahu k rozhodovaniu o výške trov konania učinil zadosť požiadavkám vyplývajúcim z práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto aj v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Uvedené podporuje aj skutočnosť, že od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní do doručenia ústavnej sťažnosti ubehol jeden mesiac.

24. V nadväznosti na sťažovateľom tvrdené porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy prietáhovým konaním okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť, plynulosť a efektívnosť konania (kam smeruje argumentácia sťažovateľa) obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti daného prípadu by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07). Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nie je možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti, a teda ani o vyslovení porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, v dôsledku čoho je aj v tejto časti ústavná sťažnosť sťažovateľa zjavne neopodstatnená.

25. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu